

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТАРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕННОКАЎ БССР

№ 81 (1407) | Серада, 14 кастрычніка 1959 года | Цана 40 кап.

Працоўныя Савецкага Саюза! Даб'ёмся новага магутнага ўздыму эканомікі і культуры нашай краіны, далейшага ўмацавання магутнасці сацыялістычнай Радзімы! Уперад, да новых перамог у будаўніцтве камунізма!

Па ініцыятыве грамадскасці Так ствараўся музей

Укладанні гісторыі гэтай гарматы амаль што немысальна. Ды і тых, хто даслаў у касцюм і скарбы, загінуў у баях. Другія пасля вайны раз'ехаліся.

Але некаторыя звесткі вядомыя. У першыя дні Вялікай Айчыннай вайны была пашкоджана гармата адной з нашых воінскіх часцей. Гармату, разабраўшы на часткі, схавалі ў лесе. Яе потым знайшлі партызаны. Яны хутка адрамантавалі яе. З таго часу рэка гарматных страляў славаў партызанскай брыгады Жалезняка гучала ў лясх. У дні жорсткіх сутычак з ворагам гармату амаль што на руках пераносілі праз хмызнякі, цягнулі праз гучары, перапраўлялі на плячах праз рацішкі. Яна ўдзельнічала ў баях пры вызваленні Бягомля і Докшыч.

Някалькі гадоў таму гармату пераправілі ў вёску Горацкі. І вось цяпер, як і раней, бясшумна і слава, гармату ствол ляжыць у калячкі ў памяшканні Бягомльскага раённага камітэта ўзброенай барацьбы. У гэты пакойчык запрасілі шматлікіх краязнаўчых музеяў.

Гэты музей не ствараўся загадам міністра. На яго не адпусцілі сродкаў. Няма ў ім дырэктара, няма экскурсавода. Тут усё, пачынаючы ад фотаздымак часоў Айчыннай вайны і да зброі, сабраны рукамі камсамольцаў і былых удзельнікаў партызанскага злучэння.

У мінулым годзе камсамольцы сельгасарышлі «Шлях камунізма» атрымалі месцы баб і стаяк партызанскіх атрадаў. У лесе, дзе калісьці знаходзіўся штаб атрада, яшчэ і цяпер захаваліся следы зямлянкаў. У адной з іх была знойдзена жалезная скрынка. У ёй аказаліся вельмі цікавыя і каштоўныя дакументы: спісы камсамольцаў атрада, пратаколы пасяджэнняў, сходаў, розная перапіска. Высветлілася, што скрынка была пакладзена ў час баяў.

Пры такіх жа абставінах быў знойдзены друкарскі рататарскі станок, на якім партызаны размяшчалі лістоўкі і перадавалі іх насельніцтву. У музей, побач з рататарам, — вітрына. Пад шклом захоўваецца зброя партызан: аўтамат, пісталет, граната, вінтоўка.

Вестка аб тым, што работнікі райкома камсамола стварылі музей, хутка абляцела ўсю Бягомльшчыну. У райком пачалі прыходзіць былыя партызаны. Яны прыносілі цікавыя экспанаты — дакументы і рэчы. Цімафей Шынкевіч перадаў музей зборнік вершаў і песьні, якія склаў народныя псаломшчыкі. Былы сакратар падпольнага райкома камсамола, цяпер супрацоўнік Бягомльскага лесгасу, прынёс у музей каштоўныя фотаздымкі і лістоўкі. Дакументы перадаў былы партызан М. Казур.

Так захоўваюць партызанскую славу працоўныя Бягомльшчыны.

На здымку: стваральнік музея (злева направа) сакратар райкома камсамола Я. Сурун, работнік райкома партыі М. Усцін і інструктар райкома камсамола Т. Церахава разглядаюць новы экспанат — аўтамат партызан.

Фота Ул. Крука.

СВОЙ раман «Вясенні ліні» я прысвячаю жыццю, пошукі і працы мінскіх аўтавадоўцаў. Гэта — малады калектыў. Праўда, ён ужо праславіў Беларусь магутнымі самалётамі. Аўтамашыны з серабрыстай эмблемай — крутакі змрэм, ведучы і ў Кітай, і ў Балгарыю, і ў Індыю, і ў Егіпец. Саракатонны мінскі асілак атрымаў на Міжнароднай выстаўцы ў Бруселі «Гранд-пры». Мінскі аўтамабільны вырас настолькі, што дзеліцца кадрамі з другімі. Яго інжынеры, тэхнікі, кваліфікаваныя рабочыя працуюць цяпер, не лічычы ўжо Жодзінскага аўтамабільнага завода, які адгалавіўся ад Мінскага, на шмат якіх машынах і станкабудавальных прадпрыемствах Мінска. Прычым, працуюць на ключавых адназначных — галоўных інжынерамі, начальнікамі цэху, участкаў, у канструктарскіх бюро. І ўсё-такі гэта калектыў нічога малады. Вучыцца нікому і ніколі не шкодзіць. Мінскі ж аўтабудавальнік вучыцца асабліва траіва.

Збіраючы матэрыял для рамана, я прышоў да вываду, што вельмі неабходна павялічыць хоць на адным са старажыніх пабрацімаў нашага аўтамабільнага, каб з вышнімі яго дасягненнямі злучыць на справу і дзейнасць мінчан. Тады настрай адчуся і гэтыя справы, і гэтую дзейнасць, лепш зразумее іх пану і нават сутнасць. Тым больш, што зрасліся ў гэты, гаркаўчане, уралісаўцы ў свой час так многа памагалі нам.

Так і трапіў у Горкі — слаўны рабочы горад. Навокалянае фарміраванае чалавек. Я, напрыклад, пераканаўся: таму што Мінск узняўся з руін такім пудоўным і міцным апрацоўшчыкам прыгажэй, чым жыхары многіх другіх гарадоў, у Мінску больш парадку, нават барацьба з бургіянамі і аматарамі чаркі дзе буйныя пільны. І я пабыў у акаліцях Горкага, у слаўным Сорнаве, у Канавіне, на будоўлях, у рабочых пасадках, што будаваліся калектыўна, як народныя будоўлі, або індывідуальныя забудовшчыкамі. Пабыў і ў горкаўскіх парках, музеях, у Ніжгародскім крамлі, у доміку на Паптомным з'ездзе, дзе некалі жыў Аляксандр Шынкаў.

Што перад усім кінулася ў вочы, найбольш запала ў памяць, уралісаўца? Вядома, Волга і гаркаўчане, іх пачынальні, маштабы іх дзейнасці!

І ніколі не бачыў столькіх вывернутай зямлі. Здаўлялі самі маштабы будаўніцтва. Здавалася, што вялікі стравы прыводзілі горад толькі што пачаў будавацца нанова і ўзяўся за будаўніцтва прагна, спяшаючыся, жадаючы як мага больш зрабіць.

У адным горадзе, асабліва вялікім, чалавек звычайна адчувае сябе крыху адзіночкі. І ў той жа час яго не перціцца, хочацца пачыць нябачанае. Ужо ў першы дзень прыезд, стараючыся іці ў засені таполяў і канадскага клёну, я хадзіў каля аўтазавода — першыцца нашага аўтамабільнага прамысловасці, з цікавасцю разглядаў вуліцы, прысады, скверыкі, параўноўваў іх са сваімі, мінскімі, і дзешуйся: у сабе здавалася нягорт — нават, магчыма, больш утульна. Стваралася ўражанне, што тут нешта ўсё ж неадраблена, пакінута часова, бо вельмі

КАБ І У НАС БЫЛО ТАК

Уладзімір КАРПАХ

Ужо шмат было работ. Але маштабы! Я чуў пра славы Ніжгародскі ахдон над Волгай і, хопі кіліся к ратару, сеў у тлумны перапоўнены трамвай. Калі ён, скрыгоучы на паваротцы, нарэшце, вышаў на Окскую набярэжную, я ўбачыў мост пераз Аку, надобны на горы хрыбет супрацьлеглы бераг, дамы і домікі, якія туліліся на схіле, і недалёка неба Ніжгародскі крамль. Крамль выглядаў як на старадаўніх гравюрах. У яго спенях і вартавых вежах, што ўзняліся над стромкім кручэй, было нешта дэкаратыўнае. І калі б не гэты кручэй, у складаных, ахдон, ён здаваўся б тут зусім неспраўдлым і нечаканым.

І ўсё-такі не гэта найбольш уражала мяне. Сточы прап паўгадзіны на краю ахдону, непадалёк ад Георгіеўскай вежы крамля, глядзеў на Волгу, на прастор за ёй і заміраў ад ціхай радасці. Такія радасці прыходзілі, калі бачыш незвычайнае і ў той жа час роднае. Незвычайнае было ў разлегласці, што адкрывалася асабліва, — базмежыя, ахіненая сіняватай перадвечнай смутой. Разлегласці была такая базмежыя, што вока не заўважала неба. Пабыліскавы, Волга, здавалася, выціскала са смугі. За смугі выступалі і заліўны бакраўныя дугі з заўсёды сумнымі стагамі. Увеса, на каасе, дзе ў Волгу ўліваецца Ака, чарнеў прычал таварнага порта, дымілі прышвартаваныя буксіры, і сціраліся над барэкам партальныя краны, за якімі мячалі няясныя ўжо абрысы будынкаў і заводскіх комінаў Сорнава. Па Волзе плыў бела-сіненькі, як лебедзь, пароход. Шыкавалі маторкі. На якахар, чакаючы разгрузкі, стаялі дзесяткі нізкаасушых барж. Ляпіўчыкі паміж імі, праіраўшы жывы кадарок.

Пайшоў я асабліва поўны адчування гэтай бакраўнай разлегласці і доўга не мог забыцца на Волгу і сінія дугі.

Назаўтра мне выпісалі часовы пропуск, далі правакатага, і я з адчуваннем, бліжэй да таго, што вядзецца ў ахдону, пайшоў на завод.

Аўтамабільны Горкаўскі — гэта гарадок са сваімі праспектамі, вуліцамі, якія ў спіку паліваюць падоўжана да жукі машыны, са сваімі блакітнымі ларкамі, з газетнымі вітрынамі, Дошкамі гонару, з гарадскімі аўтамабільным рухам, са скверамі, дворнікамі і фантанамі.

Магчыма, каму-небудзь гэта здаецца і дзіўным, але ўжо тут, па дарогах і ў цэх, я востра адчуў, калі можна так сказаць, стыль работы горкаўскіх аўтабудавальнікаў — іх імкненне да строгага парадку і вымажы вытворчай культуры. І яшчэ: бадай па ўсім, што сустракалася мне тут, адчулася разумная метаімплівасць — ад леонаўцаў і сатырычных лістоў да чысціні праязд

ных печах амаль на суткі менш. Удзельна, якая эканомія часу і электраэнергіі. Да таго ж — нечакана нават для нас саміх — зменшыўся брак...

Назаўтра я працягаў у лінейным «Маланку».

Камітэт па адкрыццях і вынаходствах пры Савецкім Міністраў СССР прышоў групе вучоных і інжынераў аўтабудавальніцтва і інжынеру ў аўтабудавальніцтва чыгуны Вісумат і борам.

У ліку гэтых інжынераў, апрача Аляксея Федаравіча Пятрушкіна, быў і начальнік плавільнага участка Міхаіл Паўлавіч Лукоўнік — моцны, валлы, дабрадушны чалавек. У 1950 годзе Лукоўнік узяў за арганізацыю новых метадуў спабарніцтва і мадэрнізацыі электраплавільных печаў было нададзена званне лаўрэата Сталінскай прэміі. Ён праходзіў шлях ад падручнага на электрапечы да начальніка участка і таму, пэўна, так добра ведаў дачу тэхнікі. Яго сапраўды, зусім не перабольшваючы, можна назваць энтузістам тэхнічнай рэканструкцыі плавільнага участка.

Толькі за апошні час і толькі па наглядным гаркаўчане ажыццявілі наступныя ўдасканаленні: зроблены надзвычайныя коцы плавільнага участка, што дае значную эканомію палы, патрабной на футурыоўку, стабілізавала плавку метаду і аблегчыла ход рамонтну вагранак; зроблены пераходныя кабіны для аддзялення па-за вагранкай шляху ад метаду. Гэта аблегчае працу вагранішчыкаў і штогод эканомію заводу плавільнага рублёў. Заканчваюцца работы па мантажу кокса-газавай вагранкі і г. д.

Асабліва хочацца падкрэсліць, што, змагаючыся за тэхнічны прагрэс, тут шмат думоўца аб рабочым, аб тым, каб зберагчы не толькі час, сродкі, матэрыял, але і ішчэ рабочага, яго здароўе. Усяго адзін-два прыклады. Побач з канвеерамі зроблены самаходныя стужкі. Разлішчылі не трэба ўжо, заліваючы метал у форму, папыхаць коўш і іці за формай — яго влізе стужка, на якой залішчыць стаяць. Плавільнішчыку не трэба зручнучы кідаць важкі сталеваы брыкет у электрапеч. Гэта робіць вельмі простае аўтаматычнае прыстававанне.

Бачыце, якія разгатыя, — з ухмылкай тлумачыў мне стары плавільнішчык, паказваючы на брыкетныя — Раней за змену шукі трэ было рукавікі ўкінець у печ разам з брыкетамі. А цяпер і рукавіцы эканомію...

А ў фармоўчым? Фармоўшчыку на машыне ніяк не трэба ўжо нагой піхаць гатовыя формы, каб яны заціліся да зборнішчыкаў, цяпер даволі націснуць кнопку. На першым і другім канвеерах выбіў алок — гэта была бадай самая цяжкая работа ў цэху! — і пачаў дручылі аўтаматам. Таксама аўтаматычна раздзяляе фармоўчатыя сумесі. З папшыравай да дзесяціцца сантыметраў транспартнай стужкі сумесь амаль не рассыпа

Тыдзень кінафестывалю

10 кастрычніка ў памяшканні кіназатры «Мір» адкрыліся кінафестываль фільмаў Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, прысвечаны дзесяцігоддзю з дня ўтварэння ГДР.

У час фестывалю мінскаму кінагледцу будуць паказаны кінафільмы вытворчасці кінастудыі «ДЕФА» — «Песня матроса» (адзначыны ганаровым дыпломам на Маскоўскім міжнародным кінафестывале), «Эскандрава» (Літванія мыхі і «Па асобным заданні»). На адкрыцці фестывалю прысутнічала алегліца кінематографістаў ГДР у складзе: пісьменніка-сцэнарыста Курта Штырн, кінаактрысы Эржы Дунгелман, кінаакцёр і рэжысёр аддзялення савецкіх фільмаў на італьянскай мове Альберта Венор.

Гледач кіназатры «Мір» цёпла сустракаў майстроў кінамастацтва ГДР.

12 кастрычніка аднаасова ў Мінску ў кіназатры «Перамога» і ў Гомелі ў кіназатры ім Калініна пачаўся тыдзень паказу кінафільмаў вытворчасці кінастудыі Украінскай ССР.

На адкрыцці фестывалю ў кіназатры «Перамога» выступілі намеснік міністра культуры БССР Г. Мачулін, намеснік старшын аркамкітэта Саюза кінарэжысёраў БССР Г. Голуб.

З гарачым прывітаннем да гледачоў брацкай Беларусі выступіў старшын аркамкітэта Саюза кінарэжысёраў Украіны рэжысёр І. Ліўчук.

Мінскі і гомельскі гледач будучы паказаны новыя фільмы вытворчасці Кіеўскай кінастудыі імя А. П. Давыдэнка «Неба кліча» (рэжысёр А. Казар і М. Крўкоў) і «Салдатка» (рэжысёр І. Самбарскі і А. Пішоніны), Алэкскай кінастудыі «Смага» (рэжысёр Е. Пашкоў) і «На зялёнай зямлі май» (рэжысёр Р. Віктару і І. Шыноў).

Апрача таго будуць паказаны, выпущаныя раней фільмы «Надзвычайнае здарэнне» (рэжысёр В. Іванчык) і «Кіаўлянка» (рэжысёр І. Ляўчук).

У сувязі з паказам гэтых фільмаў у Мінск прыехала алегліца кінамайтстроў брацкай Украіны на чале са старшынёю арбгору Саюза работнікаў кінематографіі УССР рэжысёр І. Ляўчук.

П. ПАДБЯРЭЗКІ.

На нафтабудзе

Больш 300 маладых будаўнікоў Польшага нафтаперапрацоўчага заводу вучацца ў сярэдняй школе рабочай моладзі. Сярод іх сёстры Зіна і Зоя Андрэевы, Федар Геут, Каярына Ніколіна і ішч.

Нядаўна агітбрыгада будаўнікоў выступіла з канцэртам перад рабочымі саўгаса «Белес». Уздзельнікі калектыву мастацкай самадзейнасці — частка гасці ў калганскай і механізатарнаў Польшага раёна.

З кожным днём расце і прыгажэ горад беларускіх нафтабудзнікоў Нова-Польша. Дымі тут закінаны будаўніцтва чатырох двухпавярховых жылых дамоў. Каля 70 сем'яў рабочых аздзельнілі наватселе ў добраўпарадкаваных кватарах.

Я. ГІНЗБУРГ.

Выстаўна твораў аматараў

Перасоўныя мастацкія выстаўкі звычайна прынята камплектаваць з лепшых твораў майстроў-прафесіяналаў. Але ж у абласцях і раёнах нашай рэспублікі ёсць шмат таленавітых самародкаў — самадзейных жывапісцаў, разьбяр, а скульптараў, творчась якіх таксама заслужыла шырокай папулярнасці сярод працоўных мас. І таму вельмі добра і своєчасова зрабіў Гомельскі Дом народнай творчасці, які ўпершыню арганізаваў перасоўную выстаўку з работ самадзейных аўтараў для азнаямлення з імі жыхароў усёй вобласці.

Гэтая выстаўка-перасоўка, якая складаецца з 55 экспанатаў, пачала дзейнічаць на Гомельшчыне 1-га верасня. Не ўрачыскае адкрыцц абдылюся ў Рагачоўскім раённым Доме культуры. Наступны маршрут выставкі праходзіць праз Баранскі, Чачарскі і Уваравіцкі раёны.

Многа добрых водгукаў атрымаў і

Кніжныя скарбы — народу

Галоўнае — актыў

Старыя формы работы з цягам часу мяняюцца. Яны саступаюць месца новаму, перадавому. Адной з самых прагрэсіўных у апошні час форм работы бібліятэкаў з'яўляецца адкрыты доступ да кніжных фондаў.

У Мінску доступ да кніжных фондаў адкрылі бібліятэкі імя Янкі Купалы і імя Л. М. Талстога. Гэтым прыкладу рыхтуюцца паследаваць яшчэ чатыры бібліятэкі беларускай сталіцы.

— Работа па новаму метаду, — гаворыць работніца бібліятэкі імя Янкі Купалы В. Грыноўчы, — паказала ўсю негнутроўнасць доваду тых, хто адмаўляў яго карысць. У нас намага ўзрос попыт на беларускую літаратуру. Праўда, раней мы не прапалідалі недастатка. А цяпер чытач самастойна знаходзіць сабе многія кнігі беларускіх пісьменнікаў, якія да гэтага часу нерухома стаялі на паліцах.

Пры новай форме выдачы кніг змяніліся адносіны паміж бібліятэкарам і чытачом, павялічылася культурна абслугоўванне. Чытач у бібліятэцы імя Янкі Купалы няма чаргі, да паслуж чытачоў ёсць бібліятэкар-кансультант.

Гэтая форма выдачы літаратуры заслужыла шырокага распаўсюджвання. Аднак поспех справы будзе ў многім залежаць ад таго, наколькі добра работнікі бібліятэкі вывучылі кніжныя фонды, як прадумалі сістэму планіроўкі паміжкінаў і абсталявання, каб зручна было чытачам.

Работнікі бібліятэкі імя Гогаля таксама вырашылі адкрыць свабодны доступ да кніжных фондаў. Але ці метадоўна гэта робіць бібліятэцы, якая мае і без таго абмежаванае паміжкінае? Як можна будзе расцявіць сідэжы, калі чытач не ве

змяшчаюцца на паліцах і ляжаць на сталах, креслах і падлозе?

Калі ў бібліятэцы няма неабходных умоў для поўнага адкрытага доступу, у ёй трэба практыкаваць частковы доступ да кніжных фондаў. Напрыклад, выстаўці на паліцах для чытача навуковую, палітычную, тэхнічную і іншую літаратуру. Але ў бібліятэцы імя Гогаля негале арганізаваць з-за недахопу памяшкання нават такога — частковага доступу да кніжных фондаў.

Ад некаторых прапагандаўшчэ кніжкі можна пацучь скаргі на тое, што, маўляў, чытач ставіцца абывака да масавых мерапрыемстваў, якія праводзіцца бібліятэкай, не выступае на канферэнцыях чытачоў, адмоўваецца на дыскусіях на кнігах. Як і чым прыцягнуць такога пасіўнага чытача да масавых мерапрыемстваў?

Праўда, адны бібліятэчныя работнікі без актыўна чытачоў не здолеюць надаць цікавыя справы па прапагандае той ці іншай кнігі. Напрыклад, у бібліятэцы будзтва № 1 толькі два работнікі. Аднак тут чытач праводзіцца абмеркаванне часопісца, сустрачы з пісьменнікам, канферэнцы чытачоў і г. д. Работнікі бібліятэкі ўмею арганізоўваць масавую работу праз актыў чытачоў. Пры бібліятэцы створаны савет сяброў кнігі. Аматыры літаратуры самі праводзіць абмеркаванне навінак, выпускаюць наценную газету «Голас чытача», арганізоўваюць сустрачкі з пісьменнікамі. Гаспадарскімі пытаннямі займаецца ў асноўным савет чытачоў. Члены савета дапамагаюць праводзіць тэматычныя вечары, прыцягваюць да ўдзелу ў іх спецыялістаў.

Але адной толькі маўляўшчэ акты-

тэмы. А хіба нехта правесці курсы на лепшага чытацельна твораў якая-небудзь пісьменніка або, напрыклад, арганізаваць калектывныя праслухоўванне грамадзіскай канцэртаў, а затым правесці абмеркаванне гэтых музычных твораў? Вядома, можна. Але зноў-такі ніяк не абыйсціся без дапамогі актыўна чытачоў, без дапамогі спецыялістаў.

Правадзненне масавых мерапрыемстваў непасрэдна ў бібліятэцы толькі ў сабе небяспечна ператварэння чытальнага залаў — цэнтру самадукацый чытачоў і навуковай работы — у філіял клуба. Такія мерапрыемствы, як лекцыя, канферэнцыя, доклад, займаюць даволі шмат часу, а ў бібліятэцы ж людзі прыходзяць, каб самастойна пазнаёміцца з тымі кнігамі, якія іх цікавяць, папярнінуць з іх патрабныя веды.

Масавыя мерапрыемствы больш зручна праводзіць у клубных памяшканнях. Наўрад ці прафесіяналы і ведамасныя бібліятэкі сустрачунь у гэтай справе цяжкасці: клубы ёсць амаль пры кожным прадпрыемстве і арганізацыі. Цікава арганізацыя для масавага мерапрыемства клубнае памяшканне раённым бібліятэкам. І тут на дапамогу павінны прыціць райвыканкомы, партыйныя і камсамольскія арганізацыі. Праўда, не ўсе ішчэ клубныя работнікі разумеюць важнасць прапагандае кнігі і часамі нехотна даюць магчымасць бібліятэцы правесці ў сваім клубе тэ ці ішчэ мерапрыемства.

Нядаўна работнікі масавай бібліятэкі Сталінскага раёна г. Мінска падрыхтавалі канферэнцыю чытачоў. Яны напярэдні загадчыка клуба трактарнага заводу т. Баранава вырачыць іх — даць бібліятэцы гадзіну на дзве паміжкінае клуба. Той прасьбу зразумоў па-своёму.

— Не прымавайцеся да чужой сламы! — адказаў ён.

Соранна павінна быць такім таварышам, які не бачыць свету далей свайго носа.

З пераходам на новую сістэму абслугоўвання чытача павінна, як ніколі, узрасці роля бібліятэчнага ак-

тыву. Сярод шчырых аматараў кніг ёсць нямала спецыялістаў — інжынераў, педагогаў, урачоў, прапагандаісчэ, савецкіх работнікаў. Іх можна будзе прыцягнуць у пудоўны дні і гадзіны для кансультацый чытачоў, якія маюць патрэбу ў параде пры выбары літаратуры. У Мінскай гарадскай бібліятэцы імя Янкі Купалы кансультуе чытачоў толькі адзін чалавек. Ші можна ён справіцца з гэтай работай? Кожны дзень бібліятэку наведвае больш 200 чалавек. Усе яны ў нейкай меры маюць патрэбу ў параде і рэкамендацыі кансультацты. І калі бібліятэкар размаўляе з адным чытачом, ішчэ прадстаўляючы самі сабе, выбіраюць кнігі без кансультацты.

Лічча нямала ёсць людзей, якія знаёмы з мастацкай літаратурай вельмі павярхова, не разумеюць яе спецыфікі. Ші можна пасля гэтага пусціць работу з чытачом на самадзёк? Не. Абавязак бібліятэкі — дапамагчы чытачу пазнаць багацце форм і амету кнігі, уплываць на фарміраванне густу чытача. І ў гэтай справе чытачу могуць дапамагчы кансультанты-спецыялісты.

Вядома, выхаванне мастацкага густу чытача не палепшыцца, калі яго не будзе ў саміх выхавальцаў. За апошнія гады штаты бібліятэка г. Мінска камплектуюцца ў асноўным з асоб, якія маюць спецыяльную бібліятэчную адукацыю. Але ішчэ раз на — работу ў бібліятэцы трапляюць людзі, у якіх няма для гэтага неабходных ведаў. Мы ўзялі без выбару 20 мінскіх работнікаў. Тут працуюць дзесяткі бібліятэкараў, якія не маюць спецыяльнай адукацыі. Гаворка, вядома, не павінна іці аб тым, каб іх абавязкова зваліць з працы, але трэба дамагацца, каб такіх таварыш абавязкова наступалі вучыцца на звычайны аздзельнілі бібліятэчных тэхнікаў і ішчэ гадзінаў.

Роля прапагандаісчэ кніг расце з кожным днём. І тым больш неярпінны пераходзіць і недахопы ў бібліятэчнай рабоце.

В. МЕХАНІКАВ.

Салегорск

На працягу дзесяцігоддзяў у Беларусі завозіліся мільёны тон мінеральных угняенняў, на транспарціроўку іх траціліся велізарныя сродкі. І вось недалёка той дзень, калі рэспубліка сама пачне вывозіць у розныя канцы краіны каштоўныя тукі. К канцу сямігадкі будзе закончана будаўніцтва буйнейшага ў Еўропе калійнага камбіната — Салегорска.

Расце гарадок будаўнікоў. Пабудаваны ўжо дзесяткі жылых аб'ектаў, заканчваецца будаўніцтва школы, клуба, працуюць некалькі магазінаў, камбінат бытавога абслугоўвання, лазня, паліклініка і бальніца. Небылыя патрыятычны ўздым паўна ў новабудулі ў гэтыя дні, напярэдадні Пленума ЦК КПСС і кастрычніцкіх свят. Паўтары — дзве нормы — выцягнутыя выпрацоўка кожнага з рабочых, што працуюць на асфальтных аб'ектах. Да гэта і зраўнае. Іны ж працуюць на адной з буйнейшых новабудуляў камунізма!

На здымках: 1. Агульны выгляд гарадка будаўнікоў. 2. Група шахцёрва-праходчыкаў. Фота А. Карнішчага.

У кожную сям'ю — газету і часопіс

У наш час цяжка ўзяць сабе чалавека, які б не чытаў газет і часопісаў. Аднак, на вялікі жаль, літаратурна-мастацкія выданні ў нашай рэспубліцы распаўсюджваюцца яшчэ слаба. Асабліва незадавальняюча ідзе падпіска на часопісы «Полымя», «Советская Отчизна», «Маладоцка» і газету «Літаратура і мастацтва».

Гэта пытанне днямі абмяркоўвалася на пасяджэнні прэзідыума Саюза пісьменнікаў Беларусі. У сваіх выступленнях Я. Брыль, В. Вітка, Г. Папоў, Я. Шарахоўскі і другія пісьменнікі выказалі рад прапановаў, накіраваных на палепшэнне якасці твораў, якія друкуюцца ў часопісах. На пасяджэнні ішла таксама гаворка і аб палепшэнні справы прапаганды нашых часопісаў. На 1960 год маршоўца прывесці на часопісы і газету «Літаратура і мастацтва» і разлічаныя чытачоў у ўдзельных пісьменнікаў, выпусціць і разаслаць па рэспубліцы рэкламныя плакаты. Таксама прапундуецца выпускаць спецыяльныя кіначасопісы на прапаганду літаратурна-мастацкіх выданняў.

Зніжэнне колькасці падпісчыкаў на часопісы «Полымя», «Советская Отчизна» і «Маладоцка» тлумачыцца яшчэ і тым, што рэдакцыі гэтых выданняў у апошні час значна палепшылі работу сярод сваіх чытачоў. Работнікі рэдакцый, калі выяўляюць у расей для правядзення канферэнцый чытачоў, не заўсёды цікавіцца прапагандай і падпіскай на свае часопісы, не трымаюць сувязі з работнікамі культуры.

Як прапіла, прапаганда перададзена друку выдучы органы Саюзнадруку і сувязі. Аднак, і яны лічце не ўсе робяць, каб павялічыць колькасць падпісчыкаў на літаратурна-мастацкія выданні. За апошнія два гады не прыцягваліся ў якасці грамадскіх распаўсюджвальнікаў работнікі бібліятэк і клубных устаноў. Трэба сказаць, што і кіраўнікі абласных упраўленняў і раённых аддзелаў культуры да гэтага часу не выкарыстоўвалі Міністэрства культуры БССР аб'арганізаванай у кожным раённым цэнтры вітрыны, дзе б вышывалася газета «Літаратура і мастацтва». Больш таго, многія загадчыкі раённых аддзелаў культуры, кінамаханікі, работнікі раённых дамоў культуры і абласных дамоў творчасці самі не вышываюць сваю газету.

У пераходным друку часта крытыкавалі Гомельскае і Віцебскае абласныя Упраўленні культуры за дрэнную работу па арганізацыі падпіскі на газеты і часопісы для сельскіх устаноў культуры. Аднак ні тав. Стальмахова, ні тав. Жылінская не зрабілі для сабе адпаведных вывадаў. Падпіска на газету «Літаратура і мастацтва» з кожным годам тут зніжаецца.

Абавязкова падцягнем, — аднаразова абяцала тав. Стальмахова. — Усе зробім, — запэўняла тав. Жылінская.

Аднак усё застаецца на-ранейшаму. У адной са сваіх прамоў М. С. Хрушчоў, гаворачы аб шырокім прапаванні ў масы газет і часопісаў, сказаў, што той, хто недацэннае друку, той аслабляе нашы сілы.

З першага кастрычніка ў рэспубліцы адкрыта падпіска на газеты і часопісы на 1960 год. На працягу гэтага месца ўсе бібліятэкі і клубныя установы павінны аформіць дадзены падпіску. Гэтую работу неабходна павесці так, каб у кожнай бібліятэцы і клубе чытач мог знайсці часопісы «Полымя», «Советская Отчизна», «Маладоцка» і газету «Літаратура і мастацтва». Нельга дапускаць памылкаў мінулых год, калі ў многіх раёнах Віцебскай, Гомельскай і Магілёўскай абласцей бібліятэкі не вышывалі гэтых выданняў.

Культасветустановы маюць усё магчымыя палепшэнні прапаганды перададзенага друку. Чаму б, напрыклад, бібліятэцы, хане-чытальнікі клубу не арганізаваць добрую рэкламу літаратурна-мастацкіх часопісаў? Стварэнне стадаў газет і часопісаў, канферэнцыі чытачоў — маглі б адыграць станоўчую ролю ў арганізацыі падпіскі на пераходныя выданні.

Трэба агульным намаганнем работнікаў Саюзнадруку, сувязі, устаноў культуры, пісьменнікаў, рэдакцый газет і часопісаў дабіцца таго, каб кожная сям'я рабочага, каласніка і служачага чытала літаратурна-мастацкія выданні.

М. ПАЛУНІЧАЎ, старшы інспектар Рэспубліканскага ўпраўлення Саюзнадруку.

К. КИТАЕВІЧ.

«Трыбуна мастака»

Пад такой назвай выйшаў першы нумар рэспубліканскага часопіса Саюза мастакоў БССР. У звароце да чытачоў гаворыцца, што мастакам, мастацтвазнаўцам і ўсім, хто жадае, прадастаўляецца магчымасць прыняць удзел у часопісе. На старонках часопіса знойдзе сваё месца барацьба з праўдзенымі рэвізійніцкімі тэндэнцыямі буржуазнага Захаду, за авалоданне мастацкіх метадам сацыялістычнага рэалізму. Асабліва шырока будзе асвятляцца ў «Трыбуне мастака» творчыя жыццё Саюза мастакоў, дыскусіі па прыступках, актуальных пытаннях, крытыка на іх адноўляючы ў працы мастакоў. Належнае месца зоймуць у часопісе пытанні кіраўніцтва творчымі арганізацыямі. «Трыбуна мастака» будзе асвятляць становішча ў Мастацкім фондзе, абмяркоўваць якасць яго прадукцыі. У артыкуле «Тварыць для народа», аналізуючы недахопы твораў некаторых мастакоў, мастацтвазнаўца Ф. Лейтман азначае станоўчыя якасці кампаніі К. Касмачоў, партыйнага лідэра, выказвае свае думкі адносна неабходнасці палепшэння мастацтва ў жыццёвых і скульптурных творах, якіх рыхтуюць мастакі да выстаўкі 1960 года. Артыкул А. Рэсінай і І. Назімавай «Тэма сучаснасці» прысвечаны наліжым праблемам жыццёва. Па гэ-

ФЕЛЬЕТОН „...3 ІМБЕРЦАМ ПЕРЦАМ“ (Ці як я страціў сябра)

Добрым напалгодным асеннім вечарам мы сядзелі на канапе, куралі і маўчалі. Усе навіны лаўно былі пераказаны. Ды і якія могуць быць навіны ў мужчыны? За дзесяць год іх накіпалася роўна на дзесяць мінут. А што рабіць далей?

— Мо' возьмем па чаргу? — няўпэўнена прапанаваў я. — Ат! Знайшоў чым настрой узяць. — адмакнуўся мой сябра, колішні афіцэр-танкіст, а цяпер інструктар аднаго з аб'ектаў КПБ.

— Чым жа заняцца?.. Каб не таякая слота, схапілі б у парк ці нават на Мінскае мора са спінінгам махнулі... Чакай! Прядумаў! Гумар любіш?

— Хм... А хто не любіць гумару? — Дык давай арганізуем сёння нешта нахалат вечара смеху і бесешак. Я набыў навіны сатыры і гумару. Зацягвай тужэй папругі і слухай. Не спяшайся! Склад зручней і слухай.

Сябра сеў як найлепш, а я ўзяў з паліцы тоненькую кніжачку, па вокладцы якой кроўчэ грозна вожык, і пачаў: — Ах, каб вас стапталі качкі, Рассмашылі... А блішчы? Паспрабуйце вераішчакі! — Шэтачка, — аддаў кніжкі. — Знаць адразу — хлопцы флюккі! — Ну, а кляці? Як жа кляці? — З тлумам, жоўтым малочкам! — Разважашся па-жыццёві! — Не лепш да чаркі кляці? — Не прымусяць і дручком!

— Ну, як? — зірнуў я на сябра. — Хм... Пакуль што... Чытай далей. — А ў нас, брат, коні-коні! — Вецер ды агоні! Рэактыўны рух абгоніць! Кожны гэты конь. — Во, гэта смешна! — усклікнуў былы танкіст, але не засмяяўся. — А тэбе хіба не смешна? Конь абганіць рух? Конь — жывёла. А што тэкое рух? Ха-ха-ха. Спы дай!

Я сунуў нос у кніжку і пачаў на ўвесь дых: — І даліся мне блішчы! Пры народзе... Каб крыху, дык бы каныш Мые, да годзе. — Няякля, з імберцам перцам Наварыла. Частавала з прыкорм сэрцам. Гаварыла...

Сябра рагатаў, а я ліхаманкава гартуў старонкі і чытаў-страчыў, як некалі з вежавага кулямета:

Патрабуе бульбы павар, Патрабуе бульбы бровар, Патрабуе бульбы пральня, Патрабуе і крухмалня.

На рыфме апошніх двух радкоў я паярхнуўся, але ў момант авалодуў сабой і зноў, націснуўшы гашэтку, застрэчыў:

Няхта некаму нянашкам — Тыш у твар. — А ці так, ці здадася... Ледзь чуваць нечы голас... — Прядарожны алешнік! Так і сцібае ў вочы: «Эх, дзяўчо, не канешне б Табе швідаць па вочы!»

Кроўчэ кіпчы і віруе, І агонь ва ўсім целе. — Што ж, калі і згару я На імшанай пасецы! — Час, мой любі, дахаты, Ок і будзе мне, будзе! — Будзе! Далібог, будзе! — падхапіў сябра. — За такіх верш... Цыфу, я хачеў сказаць, за такіх справы ды каб не узяцела?

Я не слухаў і чытаў, чытаў, хапаўся за радкі, як той чалавек, што не хачеў утаніцца, ды: — Справы, брат, што за гаворка Мух ці што сачу на стоі! Дзень увесь, нібы завэрка, Так і круціцца ў коле... — Мае рашыю яна У злосці ейнай: Член камісіі яна Рэвізійнай.

І сиварыжала ўслед так-так — Бразь маністы. — Мы ж з табою як-ні-як Камуністы? — Га? Чынеш? — абрадваўся былы танкіст. — Што за рыфма! Наватар! Хто, калі так смела рыфмаваў: «Блішчы-каныш», «спітанне — безалхліанне», «спітанне — ранне», «спральня — крухмалня», «нехта-нешта», «тыш — бразь»? Простыя словы, а як смешна загучалі яны пад размашчым пярэм паэта-сатырыка. Наватар!

І, нібы спяшаюцца палмаваць думку сябра адпаведнай чытатой, я адным дыхам вышываў: — У мяне спой, новы метал, Падтрымваю ўжо кніжкі, Мые знаёма справа гэта Папаеў, брат, мамалыжкі! — Яшчэ кніжкі?! — прагумеў у пакой страшыні, аўсім незнаём мне голас. — Такія, як гэта? Годзе! — Ад нечаканасці я прысеў і заплюшчыў вочы. А калі расплюшчыў іх, сябра ў пакой ўжо не было. На падлозе ляжала кніжка, якую я толькі што чытаў. Па яе вокладцы храбра ступаў вожык і стракацелі тры словы: «Саргей Дзяргай. І'ешча...»

І мне да болу стала крыўдна і на «Вожык», і на С. Дзяргая, і на яго «І'ешчу». З-за іх я страціў свайго старога, вернага сябра... М. ФЕДАРАЎ.

У нашай рэспубліцы праходзіць фестываль украінскіх фільмаў. На здымку: група работнікаў беларускай і украінскіх кінастудый. Фота У. Крука.

«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і прэсы Саюза пісьменнікаў БССР, Мінск.

Валавыня пярсцёнкі

Тэатр юнага глядача паказаў новы спектакль па п'есе Т. Гаё «Валавыня пярсцёнкі». Гэты твор рэалізму на школьнай 4-8 класаў. Спектакль пастаўлены маладым рэжысёрам К. Пельтэрам. Мастацкае афармленне — В. Кляшчэўскага. Кому зыку напісаў кампазітар Я. Глебаў. У спектаклі выступілі артысты А. Мацкоўскі, Л. Барташэвіч, К. Карпаў, В. Говар-Бандарэнка, В. Унукаў і інш.

К. КИТАЕВІЧ.

ГОРКІЯ ПРЫЗНАННІ

Аб тым, што буржуазнае мастацтва ЗША ўсё больш коціцца ўніз да дэградцыі і разлажэння, выяма ўжо даўно. Але за апошні час марызм амерыканскага мастацтва дасягнуў такой ступені, што трывае дасягнуў нават таго, хто зусім нядаўна спрабаваў вышываць пачварны буржуазна-мастацтва, ледзь не за «прышчэп» дасягненніў усяго сучаснага мастацтва.

Амерыканскі часопіс «Календэр» які выходзіць у Балцімору, вышываў больш цывроза прааналізаваць становішча спраў у мастацтве ЗША. Гэта асабліва датычыцца штатаў Тэнесі, Арканзас і Місісіпі.

На амерыканскіх цемрашалаў маля ўздыжылі і апошнія выдатныя дасягненні, якія бліскуча пацвердзілі і дадзеныя навуцы і тэхнікі. Зусім нядаўна амерыканскія мастакі павярнуліся да спецыяльнай павярдзліў, што ён супраць ядзены закона, які забараняў выкладанне тэорыі эвалюцыі.

Больш таго, прыкладу цемрашалаў з Арканзас паследвалі іх палемікі з штата Місуры. Яны прапанаваў законпраект, які патрабуе выкінуць з усіх палітэнікш школ штата мясісны, дзе гаворыцца аб тэорыі эвалюцыі. Праўда, гэты сярэдне-якоўны законпраект фармальна быў правалены, але, як заявіў адзін з заканадаўцаў штата, на практыцы гэты законпраект «у сучасны момант узведзены ў дзейнасць на сто працэнтаў».

Павелічаны аб усіх гэтых фактах, карэспандант амерыканскага газет «Атланта канстыт'юш» Макдзіжэ заявіў: «У дні, калі іштучны спадарожнік Зямлі рухаецца па арбітах... у штате Арканзас пад уплывам страху, наосячы смяртэльны ўдар па навуцы і акадэмічнай свабодзе».

Як кажуць, каментарыі не патрэбны. П. БЕЖЫЦІН, Г. МАЕЎ.

У РЕПЕРТУАР МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

АДЭЛІН

(АДНААКТОВАЯ П'ЕСА)

Дзеянне адбываецца летам у 1958 годзе. ДЗЕЮЧЫЯ АСОБЫ: ЦІМОХ, калгаснік пастух, 55 год. ЗОСЯ, калгасніца, 50 год. АДЭЛЯ, Зосіна суседка. У веруючых — ВАЖЫКІ, святая, 55 год. ТЭКЛЯ, бабуля, 70 год. ПОП АЎДЗЕЙ, ВЕРУЮЧЫЯ, немаладыя людзі.

Позні вечар. Водзіць у цымным святле месца відць калі вёскі. У вокнах электрычнае святло. Ды змяніе «Яноўніха». Дарэчы недалёка чуваць — пасвішча коні. На параднім плане некалькі кустоў, а за імі ў баку невялікае дрэўца. З імяна на сцену выходзіць падпіраваны патам Цімох, у руцэ доўгая пуга. Ён уголас разважак: ЦІМОХ. От нон... Ні хмаркі табе, ні ветрыку, няват коні і твая цеша... Эге, конь разумная істота, ведла... не ўпершыню на начлезе! (Прысхадзіць да «Ляноўнікі») Гуляе моладзь! Ну-ну, няхай гуляе, няхай, я адгуляў сваё. Мая справа — прыглед над куст дый слухай... (Ідзе, узяўшыся за цырку) Ходзіць нехта? Паказваецца жанчына. Яна паволі набліжаецца. Азіраючыся і не заўважаюшы Цімоха, жанчына шпаркімі крокамі падходзіць да дрэўца. У святле месца выраза відаць, што яна немаладая. Жанчына корпанецца на дрэўца, чапляе абраз маш боскай. ЦІМОХ (убок). Адэля? Далібог, Адэля святая! Вось дым дзіва. І чылае нешта? (Пауза.) А можа не яна... га? (Не вылазіць.)

ЦІМОХ. Бачыў, Зоська, бачыў... Адэля яго ўначы пачынала. ЗОСЯ (спалохана). Што ты кажаш, Цімох, апаветысі! ЦІМОХ (здыжылі, глядзіць на Зосю). Я ж кажу табе: Адэля ўначы пачынала яго. ЗОСЯ. Цімох, перахрысціся, якая Адэля — бог пасаў! (Хрысціцца.) Яшчэ цёмна было. Сплю гэта я, чур, нехта ў сцяну груква. Прачынаюся, бачу — Адэля. Пусціла яе ў хату, а яна мне і кажа: «Ты ведаш, Зося. Сёння ж бога ў сні бачыла, гаварыла з ім. Казаў, што маці боская на выган спусцілася». ЦІМОХ. Чакай... Нешта я не разумею цябе. Кажаш, у сні бачыла? ЗОСЯ. А няўжо ж... Бачыла, ёй можна, яна ж святая! АДЭЛЯ (скаса паірае на Цімоха і Зосю. Спявае). Сыйшоўшай на зямлю багародзіцы памоліся. ВЕРУЮЧЫЯ (апрача Цімоха). Амін! ЦІМОХ (заікаючы). Ну-ну, што далей было... ЗОСЯ (працягвае). Тады апрапулася я і па хатах. Усім, як ёсць наказала, ды во колкіе ўсё прышло, а то не вераць, антыхрысты, смяючыся, кажуць: «Ведася тваю Адэлю, не першы раз». (Хрысціцца.) А яна ж, Цімох, гэтка святая, у царку штодня ходзіць, нават на клірасе ў святая спявае. (Хрысціцца, глядзіць на вобраз.) ЦІМОХ. Плячеш, ты, Зося, нямаведма што. (Падыходзіць да Адэлы.) Адэля, што гэта Зося плячэ? Кажы, бышам абраз на зямлю з неба сыйшоў. Гэта ж ты яго чапляла ўначы?! АДЭЛЯ (разубяла). Што ты, што ты Цімох. Зося праўда кажа. Я з богам у сні размаўляла. Неўпрыкметкі зладу падыходзіць Зося. Яна робіць выгляд, што моляцца. Уважліва слухае. ЦІМОХ. Сніла? АДЭЛЯ. Сніла, Цімох, сніла... ЦІМОХ. Перахрысціся, калі праўда! АДЭЛЯ (хрысціцца). Вось, на табе крыж, калі не верыш. ЦІМОХ (здыжылі). А-а-а, я ж думаў, што ты некая там святая, а ты... Ты самаў, што ні ёсць ашуканка. АДЭЛЯ. Цімох, што ты, што ты... я ж... ЦІМОХ (хіравата бліснушы вачыма). Ціха.

Калі не скажаш праўды мне, зараз жа будзе ўсё вёска, ведаш, якая ты святая. Я ж ляжы пад кустом і ўсё бачыў, як ты абраз чапляла! АДЭЛЯ. Цімох... ЦІМОХ. Скажаш ці не? АДЭЛЯ. Скажы, толькі шпэй, прашу цябе. ЦІМОХ. Ну-ну... АДЭЛЯ. Я чапляю... гэта ж Аўдзей загадаў. ЦІМОХ. Поп Аўдзей? АДЭЛЯ. Хаця ж маўчы, Цімох, хаця ж маўчы, я заплачу табе... Зося неўпрыкметна ахдохзіць, на твары здзіўленне і разубяваецца. ЦІМОХ. Маўчыць! Не! Не такі чалавек Цімох, каб замочыць брудныя справы, людзей ашукваць... Цімох ахдохзіцца, ён ходзіць па сцене, нешта адбумвае. Молчыш, Зося крадом паірае то на Цімоха, то на Адэлю. Адэля робіць выгляд, што шчыра моляцца. АДЭЛЯ. Сыйшоўшай на зямлю багародзіцы памоліся. ВЕРУЮЧЫЯ. Амін. ЦІМОХ (здыжылі, спыняецца, глядзіць на людзей, на Адэлю, змяна крычыць). Людзі, слухайце, Адэля ашукала вас, яна сама абраз на дрэва чапляла, я ляжыў вось пад гэтым кустом і ўсё бачыў. Некаторы час шпіння. Усе глядзяць то на Цімоха, то на Адэлю. АДЭЛЯ (прынадыць выгляд святлой). Хай дарэ гасподзь рабу грэшнаму розумам пакалечанаму! ТЭКЛЯ. Вой, Цімох, яна ж святая! ЦІМОХ. Святая? Я ёй пакажу, гэтай святой... (Кідаецца да Адэлы.) На сцене мітуся, крык. Цімох спрабуе адбрыць у Адэлі мех. Тав аддае. ТЭКЛЯ. Што ты робіш, Цімох? (Падыходзіць да Цімоха.) Апрача Адэлы, усё тоўпяцца вакол Цімоха і Тэклі. ТЭКЛЯ. Няўжо праўда, Цімох, што Адэля абраз чапляла? ТЭКЛЯ (да Адэлы). Няўжо праўда? АДЭЛЯ. Не слухайце, людзі, антыхрысты, не

слухайце, ён звар'ясеў. (Да Зосі.) Зосечка, ты ж ведаш, мне скажы. (Да Адэлы.) Во, няхай Зося скажа, яна не дасць змяніць. ЗОСЯ (разубяла). Нічога я не ведаю, нічога. І пабе не ведаю. АДЭЛЯ. Зося, як жа ты не ведаш мяне? ЗОСЯ (зудумана). Думала я, што ты святая... (Да людзей.) Людзі, Цімох праўду казаў, я чула, як Адэля ўпрошвала яго, каб ён маўчаў. Адэля, ахнушы, закрывае твар рукамі, прысядае ля дрэва. На яе пазіраюць, перашэптаюцца. Чуецца далёкая дзювачая песня, якая набліжаецца. Усе глядзяць у той бок. ЦІМОХ (узыска). На сенакос пайшлі! ЗОСЯ. Ага, пайшлі! (Глядзіць на Адэлю, абывае махнушы рукамі.) І не сораня табе... га? Цыфу! (Да Зосі.) Хадзем і мы, жанчыні! Цімох пайшоўшы паўважыцца, разводзіць рукамі, чуоцца выказанні: «А хто ж яго ведае, «Вось дым святая», Хадзем». Усе ідуць за Зосю. Насустрач ім выходзіць з казлякам поп Аўдзей. ПОП АЎДЗЕЙ (працягла). Сыйшоўшай на зямлю багародзіцы памоліся. (Махае казлякам.) ТЭКЛЯ (неяк раптам і смяна). Амін. ПОП АЎДЗЕЙ (працягла). Збылося пуда гэтыя! ЗОСЯ. Збылося адзілінымі рукамі, лепш і не трыба. Хадзем, жанчыні... Жанчыны зікаюць. Да сляху далічашце антырэлігійныя частушкі. Разубялы по памыкаецца іці за жанчынамі, разводзіць рукамі. Цімох смеецца з яго. Не ведаючы, што рабіць, поп падыходзіць да Адэлы, махае над ёй казлякам. ЗАСЛОНА. Мікола ПАНОЎ.

«Літаратура і мастацтва» выхадзіць два разы на тыдзень: у сераду і суботу

АДРАС РЕДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, наместніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, в. рэдактара — 3-24-62, аддзела мастацтва — 3-24-63, аддзела культуры — 3-21-53, выдавецтва — 3-19-52, бухгалтэрыі — 3-11-03.

Друкарня імя Сталіна.